GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER IŠVADA,

pateikta 2006 m. spalio 5 d. [1]

1. Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad nustačiusi aplinkos mokestį už Sicilijos regione nutiestus dujotiekius, kuriuose yra metano dujų (toliau – aplinkos mokestis arba ginčijamas mokestis), Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 23, 25, 26 ir 133 straipsnius bei Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo susitarimo, pasirašyto 1976 m. balandžio 26 d. Alžyre ir Bendrijos vardu patvirtinto Reglamentu (EEB) Nr. 2210/78 [2] (toliau – bendradarbiavimo susitarimas), 4 ir 9 straipsnius.

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai*

1. Taikytinos EB sutarties nuostatos

2. Pagal EB 23 straipsnį muitų sąjungoje tarp valstybių narių yra nustatytas bendrasis muitų tarifas, skirtas suvienodinti muitus, kurie prie Bendrijos išorės sienų taikomi iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, siekiant išvengti prekybos su šiomis šalimis ir laisvo šių prekių judėjimo tarp valstybių narių iškraipymų.

3. EB 25 straipsnis draudžia muitus ir lygiaverčio poveikio mokėjimus tarp valsty-

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 1978 m. rugsėjo 26 d. Tarybos reglamentas dėl Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo susitarimo sudarymo (OL L 263, 1978, p. 1).

bių narių. Šis draudimas galioja ir fiskaliniams muitams.

4. EB 133 straipsnyje nustatyta, kad Bendrijos prekybos politika grindžiama vienodais principais, ypač keičiant tarifų normas bei sudarant tarifų ir prekybos susitarimus. Tokia prekybos politika reiškia fiskalinio ir prekybinio pobūdžio skirtumų, turinčių poveikį prekybai su trečiosiomis šalimis, panaikinimą tarp valstybių narių.

2. Bendradarbiavimo susitarimas

5. Bendradarbiavimo susitarimu pagal jo 1 straipsnį siekiama „skatinti visokeriopą (Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos ir Europos ekonominės bendrijos) bendradarbiavimą, siekiant prisidėti prie Alžyro ekonominės ir socialinės plėtros, ir padėti stiprinti šalių santykius. Dėl to bus priimtos ir įgyvendinamos nuostatos bei priemonės ekonominio, techninio ir finansinio bendradarbiavimo bei prekybos ir socialinėje srityse“ (Neoficialus vertimas).

6. Šio susitarimo 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo tikslas yra visų pirma skatinti:

„<...>

— Alžyro eksportuojamų produktų prekybą ir pardavimą,

<...>

— dėl energijos – Bendrijos ūkio subjektų dalyvavimą Alžyro energijos išteklių žvalgymo, gavybos ir perdirbimo programose ir bet kurioje veikloje, pagal kurią tie ištekliai būtų plėtojami vietoje, ir tinkamą ilgalaikių sutarčių tarp ūkio subjektų dėl naftos, dujų arba naftos produktų tiekimo vykdymą,

<...>“ (Neoficialus vertimas)

7. Bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnyje įtvirtinta, kad „Alžyro kilmės produktai, kurie nėra išvardyti Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties II priede, importuojami į Bendriją netaikant kiekybinių apribojimų ar lygiaverčio poveikio priemonių ir muito ar lygiaverčio poveikio mokėjimų."

8. Metano dujos patenka į bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnyje numatytus produktus.

B — *Nacionalinės teisės aktai*

9. 2002 m. kovo 26 d. Sicilijos regiono įstatymo Nr. 2 6 straipsnyje [3] išdėstyta:

„1. Aplinkos mokestis yra nustatytas tam, kad būtų finansuojamos investicijos, skirtos sumažinti dėl Sicilijos regiono teritorijoje įrengtų dujotiekių, kuriuose yra metano dujų, kylantį pavojų aplinkai arba jo išvengti. Įplaukomis finansuojama veikla, skirta užtikrinti aplinkos išsaugojimą, apsaugą ir jos kokybės gerinimą, ypač tose teritorijose, kuriose nutiesti vamzdžiai.

<...>

3. <...> Apmokestinimo pagrindas yra nuosavybės teisė į Sicilijos regiono teritorijoje nutiestus dujotiekius, kuriuose yra dujų.

4. Apmokestinamieji asmenys yra 1 tipui priskiriamų dujotiekių, numatytų trečiojoje dalyje, savininkai, kurie vykdo bent vieną iš šios veiklos rūšių: transportavimą, paskirstymą, pardavimą ir pirkimą.

5. Mokesčio mokėjimo tikslais dujotiekis suprantamas kaip vamzdžių, jų sujungimų, alkūnių, vožtuvų ir kitų specialių sudėtinių dalių visuma, skirta transportuoti ir skirstyti gamtines dujas.

6. Apmokestinimo bazę sudaro dujotiekių, pagal 1984 m. lapkričio 24 d. Ministro dekretą, saugumo sumetimais reglamentuojantį gamtinių dujų transportavimą ir paskirstymą vamzdžiais, priskiriamų 1 tipo

3 — GURS, Nr. 14, 2002 m. kovo 27 d., I dalis, p. 1, toliau – Sicilijos įstatymas.

įrengimams, kubiniais metrais išreikštas tūris [4].

<...>"

II — Ikiteisminė procedūra

10. Keliais laiškais 2002 m. ir 2003 m. Komisija paprašė Italijos institucijų paaiškinti Sicilijos įstatymo 6 straipsniu įvesto aplinkos mokesčio taikymo taisykles bei apmokestinimo pagrindą. Italijos Respublika 2003 m. rugsėjo 9 d. atsakyme nurodė, kad „Sicilijos aplinkos mokestis nebuvo praktiškai taikomas Italijos teisinėje sistemoje", nes *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Italija) nusprendė, kad šis įstatymas prieštarauja Bendrijos teisės normoms.

11. Komisija nusprendė, kad Italijos Respublikos pateiktos pastabos nėra nei išsamios, nei teisiškai pagrįstos, ir 2003 m. gruodžio 19 d. nusiuntė Italijos Respublikai oficialų pranešimą, kad iki pasibaigiant pagal EB 226 straipsnį nustatytam dviejų mėnesių terminui ji pateiktų šiuo klausimu savo pastabas. Vėliau Italijos Respublikai minėtas terminas buvo pratęstas iki 2004 m. balandžio 19 dienos.

12. Po šio oficialaus pranešimo negavusi jokio atsakymo, nors terminas buvo pratęstas, 2004 m. liepos 9 d. Komisija išsiuntė Italijos Respublikai pagrįstą nuomonę ir paragino šią valstybę narę per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. Italijos Respublika į šią nuomonę neatsakė.

13. Todėl Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

III — Ieškinys

14. Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad įvedusi ir palikusi galioti Sicilijos įstatymo 6 straipsnyje numatytą ginčijamą mokestį, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 23, 25, 26 ir 133 straipsnius bei bendradarbiavimo susitarimo 4 ir 9 straipsnius, taip pat priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

4 — GURS, Nr. 14, 1985 m. sausio 15 d., I dalis, 1.3 skyrius, p. 7.

A — *Pagrindiniai šalių argumentai*

15. Pirmiausia Komisija mano, kad *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* sprendimu, kuriame jis konstatavo, kad aplinkos mokestis prieštaravo Bendrijos teisei, Italijos Respublika negali remtis siekdama įrodyti, jog šis mokestis nėra taikomas Sicilijos regiono teritorijoje. Iš tiesų Komisija teigia, kad jau buvo nuspręsta, jog bet kokia nacionalinės teisės aktų neatitiktis Bendrijos teisei turi būti pašalinama tik priimant privalomas nacionalinės teisės nuostatas, turinčias tokią pačią teisinę galią kaip keičiamas teisės aktas [5]. Komisija savo dublike priduria, kad Sicilijos regiono biudžeto ir finansų ministro 2004 m. gruodžio 31 d. Potvarkio 1611 skyriuje nurodomos įplaukos iš nuosavybės teisės į dujotiekius, priklausančius Sicilijos regiono teritorijai, mokesčio. Tai patvirtina, kad šioje byloje nurodytas mokestis vis dar galioja. Be kita ko, Komisija patikslina, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką, kylančią iš 1994 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimo *Lancry ir kt.* [6], EB 25 straipsnio draudimas taip pat taikomas vietinių ar regioninių institucijų nustatytiems mokesčiams.

16. Be to, Komisija pabrėžia, kad pagal Sicilijos įstatymo 6 straipsnį yra apmokestinama tik viena infrastruktūra, t. y. Alžyro bendrovei priklausantis Vidužemio jūros vamzdynas. Šis vamzdynas turi dvejopą tikslą: pirma, dujų paskirstymas ir vartojimas Italijos teritorijoje ir, antra, jų transportavimas Italijos žeme bei eksportas į kitas valstybes nares. Tačiau, anot Komisijos, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką naujų mokesčių arba lygiavertį poveikį turinčių priemonių nustatymas tiesiogiai iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms yra draudžiamas [7]. Šio draudimo taikymo sritis tokia pati kaip draudimo, taikomo prekyboje Bendrijos viduje [8].

17. Dar daugiau, Komisija mano, kad aplinkos mokesčio įvedimas pažeidžia bendrąjį muitų tarifą, nes šis mokestis iškraipo muitų, taikomų prie Bendrijos išorės sienų iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, suvienodinimą, taip sudarydamas grėsmę sukelti prekybos su šiomis šalimis ir laisvo prekių judėjimo arba konkurencijos tarp valstybių narių sąlygų iškraipymus. Komisija taip pat nurodo, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką valstybė narė negali taikyti tranzito muitų ar visų kitų mokesčių, susijusių su prekių judėjimu jos teritorijoje [9].

5 — 1997 m. gruodžio 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-207/96, Rink. p. I-6869, 26 punktas).

6 — C-363/93 ir C-407/93–C-411/93, Rink. p. I-3957, 26 punktas.

7 — Žr. 1973 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *Diamantarbeiders prieš Indiamex* (37/73 ir 38/73, Rink. p. 1609, 10-18 punktai) ir 1983 m. kovo 16 d. Sprendimą *SIOT* (266/81, Rink. p. 731, 18 punktas).

8 — 1995 m. spalio 5 d. Sprendimas *Aprile* (C-125/94, Rink. p. I-2919, 32-42 punktai).

9 — Žr. minėto sprendimo *SIOT* 18, 19 ir 23 punktus.

18. Be kita ko, anot Komisijos, tikrasis aplinkos mokesčio tikslas yra apmokestinti transportuojamą produktą, o ne pačią infrastruktūrą. Iš tiesų apmokestinimo aplinkos mokesčiu pagrindas yra nuosavybės teisė į įrengimus. Tačiau Komisija pažymi, kad apmokestinimo bazę sudaro dujotiekių, kuriuose yra dujų, tūris. Sicilijos įstatyme pateiktos išsamios nuostatos numato mokesčio rinkimą tik tada, kai dujos yra dujotiekyje ir lemia jo netaikymą pačiai infrastruktūrai.

19. Italijos Respublika mano, kad Komisija neatsižvelgė į kitus aplinkos mokesčio požymius, visų pirma į šio mokesčio tikslą. Iš tikrųjų, anot Italijos Respublikos, šis mokestis turi vienintelį tikslą – finansuoti investicijas, skirtas sumažinti dėl Sicilijos regione įrengtų dujotiekių, kuriuose yra metano dujų, kylantį pavojų aplinkai arba jo išvengti. Taigi aplinkos mokesčiu siekiama įgyvendinti sutartyje numatytus aplinkos apsaugos principus ir ypač atsargumo principą.

20. Italijos Respublika priduria, kad nagrinėjamas mokestis turi būti renkamas, tik jei dujos faktiškai yra infrastruktūroje ir jeigu savininkas atlieka vieną iš transportavimo, paskirstymo, pirkimo ar pardavimo veiklos rūšių. Tokia priemonė atitinka teisėtą reikalavimą, pagal kurį mokestis renkamas tik tuo atveju, kai egzistuoja potencialus žalos pavojus aplinkai. Italijos Respublika savo triplike [10] paaiškina, kad ryšys tarp mokesčio dydžio bei transportuojamų dujų tūrio yra paprasčiausias objektyvus techninis parametras, tinkamai ir racionaliai atitinkantis aplinkai keliamo pavojaus faktinį dydį. Mokesčio įtaka prekės kainai yra visiškai atsitiktinė ir priklauso nuo dujotiekių savininko.

21. Komisija savo duplike [11] nurodo, kad sąvoka „muitui lygiaverčio poveikio mokėjimas“ yra objektyvi Bendrijos teisės sąvoka. Taigi ši sąvoka visiškai nepriklausoma nuo valstybės narės teisės aktų leidėjo ketinimų ir tikslų. Teisingumo Teismui yra svarbus tik ginčijamo valstybės narės mokesčio poveikis prekybai prekėmis tarp valstybių narių. Komisija priduria, kad 1995 m. rugsėjo 14 d. Sprendime *Simitzi* [12] patvirtinta, jog lygiaverčio poveikio mokėjimai yra draudžiami, neatsižvelgiant į jų tikslą ir iš jų gaunamų pajamų paskirtį.

10 — 12 ir 13 punktai.

11 — 3 punktas.

12 — C-485/93 ir C-486/93, Rink. p. I-2655, 14 punktas.

B — *Vertinimas*

22. Pirmiausia reikia priminti, kad bendradarbiavimo susitarimai valstybėms narėms yra privalomi ir jos turi užtikrinti, jog bus laikomasi iš tokių susitarimų kylančių įsipareigojimų [13].

23. Be to, nagrinėjant bendradarbiavimo susitarimą su trečiąja šalimi, iš kurio kyla draudimas nustatyti muitą ar lygiaverčio poveikio mokėjimą šios šalies kilmės produktui, kaip yra nagrinėjamoje byloje, nėra jokio pagrindo muitams lygiaverčio poveikio mokėjimo sąvoką aiškinti kitaip, nei Teisingumo Teismas ją aiškina prekybos Bendrijos viduje srityje [14].

24. Todėl bendradarbiavimo susitarimo 9 straipsnyje numatytą „muitui lygiaverčio poveikio mokėjimą“ reikia suprasti kaip bet kokį tiesiogiai muitu nelaikomą vienašaliai įvestą piniginį apmokestinimą, nepaisant jo pavadinimo ar taikymo mechanizmo, kuriuo prekės apmokestinamos dėl to, kad jos kerta sieną, nesvarbu, jog minėtas piniginis apmokestinimas renkamas ne valstybės naudai [15].

25. Vis dėlto toks mokėjimas nėra laikomas muitui lygiaverčio poveikio mokėjimu, jeigu jis yra atlygis už apmokestinamam ūkio subjektui faktiškai suteiktą paslaugą arba jeigu jis susijęs su kontrole, siekiant laikytis Bendrijos teisės nustatytų įsipareigojimų [16].

26. Tai nurodžius dabar reikia vertinti kaltinimo pagrįstumą. Siekiant nustatyti, ar ginčijamas mokestis atitinka muitui lygiaverčio poveikio mokėjimą sudarančius elementus, iš pradžių reikia patikrinti, ar šiuo mokesčiu apmokestinama prekė, ir tada – ar ši prekė apmokestinama dėl to, kad kerta sieną.

27. Pirmiausia primenu, kad pagal Sicilijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalį apmokestinimo aplinkos mokesčiu pagrindas yra „nuosavybės teisė į Sicilijos regiono teritorijoje nutiestus dujotiekius, *kuriuose yra dujų*“ [17]. Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad apmo-

13 — 1982 m. spalio 26 d. Sprendimas *Kupferberg* (104/81, Rink. p. 3641, 11 punktas).

14 — Minėtas 1976 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Diamantarbeiders prieš Indiamex* (10 punktas), taip pat minėti sprendimai *SIOT* (18 punktas) ir *Aprile* (38-40 punktai).

15 — Žr., be kita ko, 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimą *Jersey Produce Marketing Organisation* (C-293/02, Rink. p. I-9543, 55 punktas ir jame nurodytą teismų praktiką).

16 — 2003 m. vasario 27 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-389/00, Rink. p. I-2001, 23 punktas ir nurodyta teismų praktika).

17 — Išskirta mano.

kestinama transportavimo priemonė, t. y. dujotiekis. Vis dėlto konstatuotina, kad apmokestinami dujotiekiai, kuriuose faktiškai yra dujų.

28. Iš tikrųjų, anot Italijos Respublikos, aplinkos mokestis yra renkamas, tik jei egzistuoja faktiškas ir konkretus galimos žalos pavojus aplinkai. Ji pripažįsta, kad tokia galimybė pašalinama, kai dujotiekyje nėra dujų [18].

29. Tai įrodo, kad ginčijamu mokesčiu apmokestinama, konkrečiai kalbant, ne transportavimo priemonė, bet transportuojama prekė, tai yra dujos.

30. Antra, pažymiu, jog Sicilijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „apmokestinamieji asmenys yra 1 tipo įrengimams priskiriamų dujotiekių savininkai". Pagal 1984 m. lapkričio 24 d. Ministro dekretą, į kurį pateikiama nuoroda Sicilijos įstatymo 6 straipsnio 6 dalyje, 1 tipo įrengimai atitinka dujotiekius, kuriuose slėgis ne mažesnis kaip 24 barai.

31. Italijos Respublika neginčija, kad yra vienintelė infrastruktūra, atitinkanti 1 tipo dujotiekių požymius, būtent įrengimai, sujungti su Vidužemio jūros dujotiekiu, kuriuo transportuojamos Alžyro kilmės gamtinės dujos.

32. Taigi aplinkos mokesčiu apmokestinamos tik iš Alžyro importuojamos dujos.

33. Be to, patikslinu, kad Teisingumo Teismas, vertindamas lygiaverčio poveikio mokėjimus, regiono sieną prilygino valstybės narės sienai [19]. Todėl tai, kad siena, kurią kerta prekės, yra Alžyrą nuo Sicilijos regiono skirianti siena, neturi reikšmės.

34. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, konstatuotina, kad nagrinėjamoje byloje yra visi lygiaverčio poveikio mokėjimo apibrėžimą sudarantys elementai.

35. Mano nuomone, šiai analizei neturi reikšmės mokesčio tikslas.

18 — Žr. atsiliepimo į ieškinį 26 punktą.

19 — Minėto sprendimo *Lancry ir kt.* 26 ir 27 punktai.

36. Savo atsiliepime į ieškinį [20] Italijos Respublika iš esmės pažymi, kad aplinkos mokesčio tikslas yra finansuoti investicijas, skirtas sumažinti kylantį pavojų aplinkai arba jo išvengti. Taigi šis mokestis turėjo būti nustatytas išskirtinai siekiant apsaugoti aplinką, ypač atsižvelgiant į atsargumo principą.

37. Vis dėlto Teisingumo Teismas keletą kartų yra nusprendęs, kad bet kokio muito draudimas yra bendras ir absoliutus. Todėl muitai ar lygiavertį poveikį turintys mokėjimai yra draudžiami, visiškai neatsižvelgiant į tikslą, dėl kurio jie buvo įvesti, ir iš jų gaunamų pajamų paskirtį [21].

38. Mano nuomone, ši taisyklė taip pat taikytina atsargumo sumetimais įvestam mokesčiui, kaip yra šioje byloje.

39. Be to, pažymiu, kad Italijos Respublika nepateikė jokių įrodymų, paaiškinančių, dėl ko Alžyro 1 tipo dujotiekiu transportuojamos dujos sukėlė ypatingą pavojų, dėl kurio reikėjo įvesti tokį ginčijamą mokestį.

40. Taip pat pažymėtina, kad Italijos Respublika neįrodė, kad ginčijamas mokestis patenka į išimtis, nurodytas Teisingumo Teismo praktikoje ir paminėtas šios išvados 25 punkte, t. y. kai šis mokestis laikomas atlygiu už apmokestinamam ūkio subjektui faktiškai suteiktą paslaugą arba kai jis susijęs su kontrole, siekiant laikytis Bendrijos teisės nustatytų įsipareigojimų.

41. Galiausiai Komisija savo ieškinyje teigia, kad ginčijamas mokestis buvo nustatytas taip pat pažeidžiant EB 23 ir 25 straipsnius. Anot jos, Sicilijos įstatymo 6 straipsnis pažeidžia bendrojo muitų tarifo principus, nes „jis nustato importo (į Bendriją) arba eksporto (į kitas valstybes nares) muitui lygiaverčio poveikio mokėjimą“ [22].

42. Aš nesutinku su tokiu tvirtinimu.

43. Mano nuomone, ginčijamas mokestis negali būti kartu taikomas prekei, kai ji kerta Alžyro ir Sicilijos regiono sieną ir kai ji gabenama per regioną, kad būtų vartojama kitų valstybių narių teritorijoje. Atsižvelgdamas į šios išvados 27 ir paskesniuose

20 — 10 ir 11 punktai.

21 — Be kita ko, žr., 1969 m. liepos 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (24/68, Rink. p. 193, 7 punktas) ir minėtą sprendimą *Simitzi* (14 punktas).

22 — Žr. 11 punktą.

punktuose išdėstytus svarstymus manau, kad mokestis mokamas tik tada, kai prekė kerta Alžyro ir Sicilijos regiono sieną. Vieną kartą sumokėjus ginčijamą mokestį, dujos dujotiekyje tiekiamos laisvai ar į regioną, ar į kitas valstybes nares.

44. Atsižvelgęs į šias aplinkybes manau, kad kaltinimas, susijęs su bendradarbiavimo susitarimo 4 ir 9 straipsnių pažeidimu, yra pagrįstas ir kad likusi ieškinio dalis dėl įsipareigojimų neįvykdymo atmestina.

45. Pripažinus kaltinimą pagrįstu bei atsižvelgiant į Komisijos reikalavimus ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą, reikia priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

IV — Išvada

46. Atsižvelgdamas į visus pirmiau išdėstytus argumentus siūlau Teisingumo Teismui:

1) pripažinti, kad nustačiusi aplinkos mokestį, taikomą Alžyro kilmės metano dujoms, skirtoms arba laisvai apyvartai Sicilijos regiono teritorijoje, arba eksportui į kitas valstybes nares, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Europos ekonominės bendrijos ir Alžyro Liaudies Demokratinės Respublikos bendradarbiavimo susitarimo, pasirašyto 1976 m. balandžio 26 d. Alžyre ir Bendrijos vardu patvirtinto 1978 m. rugsėjo 26 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2210/78, 4 ir 9 straipsnius;

2) priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.